

Katarzyna Skiert

Program Erasmus Mundus WEBB jako inicjatywa wymiany akademickiej w ramach Partnerstwa Wschodniego

SŁOWA KLUCZOWE:

Partnerstwo Wschodnie, polityka edukacyjna, program Erasmus Mundus, wymiana akademicka

Wstęp

Unia Europejska, jako związek demokratycznych państw, prowadzi oficjalną politykę wobec krajów z nią sąsiadujących. W maju 2004 roku zainaugurowano Europejską Politykę Sąsiedztwa (*European Neighbourhood Policy*), program odzwierciedlający politykę Unii wobec krajów sąsiedzkich, nieobjętych perspektywą członkostwa¹. Inicjatywa ta powstała w oparciu o art. 8 Traktatu o Unii Europejskiej „Unia rozwija szczególne stosunki z państwami z nią sąsiadującymi, dążąc do utworzenia przestrzeni dobrobytu i dobrego sąsiedztwa, opartej na wartościach Unii i charakteryzującej się bliskimi i pokojowymi stosunkami opartymi na współpracy”². Europejska Polityka Sąsiedztwa odnosi się do państw Europy Wschodniej (Białorusi, Ukrainy i Mołdawii), krajów Afryki Północnej (Algierii, Maroka, Tunezji oraz Libii), Kaukazu Południowego (Azerbejdżanu, Gruzji i Armenii) oraz Bliskiego Wschodu (Egiptu, Izraela, Autonomii Palestyńskiej, Jordanii, Libanu i Syrii)³.

¹ *European Neighbourhood Policy*, Strategy Paper, Communication from the Commission, Bruksela, 12.5.2004, COM(2004), 373 final, http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/strategy/strategy_paper_en.pdf, 01.03.2014.

² Zob. *Traktat o Unii Europejskiej*, Dz.U. UE 2012/C 326/01, art. 8.

³ Więcej na ten temat: Sz. Ananicz, *Partnerstwo Wschodnie*, „Infos” 2009, nr 17/64, s. 1.

Ważniejszym aspektem polityki sąsiedzkiej Unii Europejskiej są działania skierowane na kraje Europy Wschodniej i Kaukazu Południowego⁴. W ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa utworzono w 2009 roku inicjatywę o nazwie Partnerstwo Wschodnie. Została ona zainicjowana przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej we współpracy z rządem Szwecji⁵. Podstawowym celem Partnerstwa Wschodniego było wzmocnienie polityki Unii w wymiarze wschodnim, czyli w zakresie współpracy z Ukrainą, Białorusią, Mołdawią, a także krajami Kaukazu Południowego – Azerbejdżanem, Gruzją i Armenią⁶. W ramach Partnerstwa Wschodniego przyjęto cztery podstawowe obszary integracji, obejmujące sferę gospodarczą, polityczną, kontaktów międzyludzkich, a także bezpieczeństwa energetycznego⁷.

Integracja na płaszczyźnie kontaktów międzyludzkich objęła między innymi współpracę edukacyjną⁸. Powstało w tym zakresie szereg inicjatyw, wśród których największe znaczenie przypisuje się działaniom realizowanym na płaszczyźnie szkolnictwa wyższego, promujących Proces Boloński. Jedną z takich inicjatyw jest Erasmus Mundus WEBB, program edukacyjny Unii Europejskiej oparty na współpracy realizowanej pomiędzy uczelniami z krajów unijnych i krajów Partnerstwa Wschodniego, obejmujący wymianę studentów i kadry naukowej. Podstawowym celem programu jest podnoszenie jakości kształcenia w krajach wschodnich, poprzez umożliwianie ich obywatelom zdobywania doświadczeń edukacyjnych na terenie Unii Europejskiej. Realizując to zadanie program Erasmus Mundus zostaje zaangażowany w sferę najważniejszych celów Partnerstwa Wschodniego. Pomaga bowiem doskonalić zasoby ludzkie, służące budowaniu nowoczesnych gospodarek krajów Wschodu, opartych na wiedzy. Wspiera również procesy szerzenia demokracji oraz budowania właściwych relacji w sferze kontaktów międzyludzkich⁹.

W niniejszym opracowaniu podjęto próbę przybliżenia programu Erasmus Mundus WEBB jako edukacyjnej inicjatywy Partnerstwa Wschod-

⁴ Zob. B. Piskorska, *Wymiar wschodni polityki Unii Europejskiej*, Toruń 2008, s. 7–10.

⁵ Więcej na ten temat: A. Zielińska, K. Longhurst, *Partnerstwo Wschodnie – kontekst i reakcje niespokojnego regionu* [w:] K. Longhurst, *Kształtowanie się nowej europejskiej polityki wschodniej – ocena Partnerstwa Wschodniego*, Warszawa 2009, s. 39–40.

⁶ Zob. T. Kapuśniak, *Wymiar Wschodni Europejskiej Polityki Sąsiedztwa Unii Europejskiej. Inkluzja bez członkostwa?*, Warszawa 2010, s. 40–41.

⁷ Zob. T. Kapuśniak, *Wymiar Wschodni...*, s. 39–40.

⁸ Więcej na ten temat: Sz. Ananicz, *Partnerstwo Wschodnie...*, s. 2–3.

⁹ Więcej na ten temat: *Implementation of the European Neighbourhood Policy in 2013. Regional report: Eastern Partnership...* s. 22.

niego. Zaprezentowano również wyniki badań ankietowych, których celem było ustalenie stopnia rozpowszechnienia informacji o programie wśród studentów z krajów wschodnich, jak również wyznaczenie stopnia zainteresowania badanych tą inicjatywą. Opierając się na ocenach studentów z dziesięciu wschodnich uczelni partnerskich poszukiwano odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Czy studenci znają program Erasmus Mundus WEBB?
2. Skąd badani czerpią informacje na temat programu oraz jak oceniają ich jakość?
3. Czy ankietowani wykazują zainteresowanie uczestnictwem w programie Erasmus Mundus WEBB?
4. Jak badani oceniają znaczenie tej inicjatywy edukacyjnej?

Erasmus Mundus WEBB jako edukacyjny program Partnerstwa Wschodniego

Unia Europejska wielokrotnie podejmowała różnego typu działania, których celem było stymulowanie mobilności akademickiej, zarówno w odniesieniu do studentów jak i kadry naukowej. Specjalne programy finansowane ze środków Komisji Europejskiej miały ułatwiać wyjazdy do innych krajów w celu kontynuowania nauki bądź też odbycia stażu. Programy te najczęściej promowały również budowę partnerskich relacji pomiędzy uczelniami z różnych krajów¹⁰.

Program Erasmus Mundus WEBB (*Whole Europe Beyond Borders*) jest inicjatywą powstałą dla stymulowania współpracy pomiędzy środowiskiem akademickim z krajów Unii Europejskiej a podobnym środowiskiem z krajów Partnerstwa Wschodniego. Program ten powstał na bazie większej inicjatywy nazwanej Erasmus Mundus¹¹.

Decyzja o utworzeniu programu wymiany edukacyjnej Erasmus Mundus została podjęta przez Parlament Europejski 5 grudnia 2003 r.¹² Pierwsza edycja nowopowstałej inicjatywy wyznaczona była na lata 2004–2008. W grudniu 2008 roku Rada i Parlament Europejski przyjęły

¹⁰ Zob. T.L. Henderson, *The implementation of the Erasmus Mundus programme*, University of Tampere 2006, s. 9.

¹¹ Więcej na ten temat: *About Erasmus Mundus 2009–2013*, European Commission, Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/programme/about_erasmus_mundus_en.php, 11.03.2014.

¹² Więcej na ten temat: *Erasmus Mundus (2004–2008)*, http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/c11072_en.htm, 01.04.2014.

decyzję o kontynuacji programu w latach 2009–2013¹³. Począwszy od roku 2014 utworzono program Erasmus+, który zastąpił dotychczasowe inicjatywy¹⁴.

Program Erasmus Mundus stworzono w oparciu o trzy podprogramy zwane „akcjami”:

- akcja 1: polegająca na europejskiej wymianie dla studentów studiów II stopnia i studiów doktoranckich;
- akcja 2: obejmująca współpracę pomiędzy członkami Unii Europejskiej a krajami trzecimi. Akcja przeznaczona jest dla studentów studiów I i II stopnia, studiów doktoranckich oraz pracowników naukowo-dydaktycznych;
- akcja 3: zajmująca się promocją szkolnictwa wyższego, celem tego przedsięwzięcia jest poszerzenie wiedzy na temat Europy i europejskich instytucji z obszaru szkolnictwa wyższego¹⁵.

Erasmus Mundus WEBB jest programem realizowanym w ramach akcji 2, a zatem skierowanym do studentów oraz kadry naukowo-dydaktycznej. Jego początków należy szukać w założeniach Strategii Bolońskiej. Dokument ten podpisany w 1999 roku zapoczątkował ogólnoeuropejskie przedsięwzięcie polegające na tworzeniu Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EOSW). Celem podjętych działań było wypracowanie metod współdziałania europejskich uczelni, które dałyby z jednej strony porównywalność osiąganych efektów kształcenia, jak również podniesienie jego jakości. Proces Boloński miał za zadanie doprowadzić państwa europejski do punktu, w którym europejskie szkolnictwo wyższe prezentowałoby najwyższy światowy poziom, zaś Europa miałaby szansę zbudować konkurencyjną gospodarkę opartą na wiedzy¹⁶.

Erasmus Mundus WEBB jest programem, który realizuje cele mające zarówno wymiar edukacyjny, jak i polityczny, ekonomiczny czy społeczny¹⁷.

¹³ Zob. *Przewodnik programowy Erasmus Mundus 2009–2013*, Komisja Europejska 2010, s. 4–5.

¹⁴ Więcej na ten temat: *Strona główna programu Erasmus Plus*, <http://erasmusplus.org.pl/o-programie/>, 03.03.201.

¹⁵ Dane za: *Program „Młodzież w działaniu”*, <http://www.mlodziez.org.pl/program/akcje>, 10.03.2014.

¹⁶ Zob. J.K. Thieme, *Szkolnictwo wyższe. Wyzwania XXI wieku*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2009, s. 111–127.

¹⁷ Więcej na ten temat: *Erasmus Mundus In Eastern Partnership countries*, http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/tools/documents/repository/em_eastern_partnership_final.pdf, s. 8–11, 01.04.2014.

Edukacyjne zadania programu obejmują przede wszystkim utrzymywanie współpracy pomiędzy instytucjami szkolnictwa wyższego Unii Europejskiej i krajów Partnerstwa Wschodniego, jak również stworzenie możliwości wymiany edukacyjnej. Podstawowym celem jest w tym zakresie podnoszenie jakości kształcenia, poprzez umożliwianie podejmowania nauki w wybranych uczelniach oraz wymianę doświadczeń. Mobilność akademicka stała się współcześnie szczególnie ważna ze względu na: z jednej strony coraz większą otwartość światowych rynków pracy; z drugiej strony rosnące wymogi tych rynków¹⁸.

Wymiar ekonomiczny programu Erasmus Mundus WEBB odnosi się przede wszystkim do wspierania doskonalenia zasobów ludzkich i tym samym budowania gospodarki opartej na wiedzy. Celem jest w tym zakresie uzyskanie pozytywnego wpływu międzynarodowej współpracy akademickiej na wzrost gospodarczy oraz sytuację na rynkach pracy. Dotyczy to zarówno krajów Unii Europejskiej, jak również krajów trzecich¹⁹.

Płaszczyzna polityczna realizowanych działań sprowadza się do szerzenia demokracji, wypracowywania odpowiednich wzorców współpracy zagranicznej oraz wspierania dostępności kształcenia bez względu na granice państw²⁰.

Sfera społeczna programu Erasmus Mundus WEBB, to przede wszystkim cele związane z nawiązywaniem kontaktów międzyludzkich, kształtowaniem właściwym postaw, promowaniem tolerancji i zrozumienia. Ważnym zadaniem jest w tym zakresie umożliwienie poznawania obcych kultur, zbierania międzynarodowych doświadczeń, dzielenia się własnymi doświadczeniami z innymi²¹.

Głównym narzędziem inicjatywy Erasmus Mundus jest wymiana akademicka studentów studiów I i II stopnia, studiów doktoranckich oraz pracowników naukowych. Program daje możliwość wyjazdu na semestr, bądź rok akademicki na jeden z uniwersytetów krajów partnerskich. W programie uczestniczy 10 uniwersytetów z wybranych krajów Unii Europejskiej (Finlandii, Polski, Niemiec, Francji, Hiszpanii, Włoch,

¹⁸ Więcej na temat: A. Sadecka, *The Erasmus Mundus programme as a vehicle for development*, „Baltic Region” 2011, nr 3, s. 96–97.

¹⁹ Więcej na ten temat: A. Makarychev, A. Deviatkov, *Eastern Partnership: Still a missing link in EU strategy?*, „CEPS Commentary”, 13.01.2012, s. 4.

²⁰ Zob. Strona główna programu Erasmus Mundus WEBB, <http://www.unibo.it/WEBB/WEBBproject/default.htm>, 01.04.2014.

²¹ Tamże.

Szwecji, Wielkiej Brytanii i Belgii) oraz o 10 uczelni z krajów Partnerstwa Wschodniego²².

Uniwersytety reprezentujące Unię Europejską i biorące udział w programie Erasmus Mundus WEBB, to:

- Uniwersytet Boloński we Włoszech,
- Uniwersytet Metropolitan w Cardiff w Wielkiej Brytanii,
- Uniwersytet Gandawski w Belgii,
- Uniwersytet Ca Foscari w Wenecji we Włoszech,
- Uniwersytet w Lipsku w Niemczech,
- Uniwersytet w Padwie we Włoszech,
- Uniwersytet w Poitiers we Francji,
- Uniwersytet Warszawski w Polsce,
- Uniwersytet w Lund w Szwecji,
- Uniwersytet w Turku w Finlandii²³.

Uniwersytety uczestniczące w inicjatywie z krajów Partnerstwa Wschodniego, to:

- Państwowy Uniwersytet im. Ivane Javakhashvili w Tbilisi w Gruzji,
- Państwowy Uniwersytet im. Alecu Russo w Balti w Mołdawii,
- Białoruski Uniwersytet Państwowy w Mińsku na Białorusi,
- Państwowy Uniwersytet w Ganja w Azerbejdżanie,
- Uniwersytet Khazar w Baku w Azerbejdżanie,
- Państwowy Uniwersytet im. Shota Rustaveli w Batumi w Gruzji,
- Narodowy Uniwersytet Odeski im. Ilii Miecznikowa na Ukrainie,
- Państwowy Uniwersytet w Telawi w Gruzji,
- Witebski Uniwersytet Państwowy na Białorusi,
- Państwowy Uniwersytet w Erewaniu w Armenii²⁴.

Program Erasmus Mundus WEBB w opinii studentów z krajów Partnerstwa Wschodniego

Celem ustalenia, na ile program Erasmus Mundus WEBB jest inicjatywą, która w zamierzonym stopniu dociera do środowiska akademickiego krajów wschodnich przeprowadzono badania ankietowe. Skierowano je do studentów wszystkich uczelni Partnerstwa Wschodniego biorących

²² Zob. Strona główna Unii Europejskiej, http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/c11072_en.htm, 01.04.2014.

²³ Zob. Strona główna programu Erasmus Mundus WEBB, dz. cyt.

²⁴ Tamże.

udział w programie Erasmus Mundus WEBB (10 uczelni), zlokalizowanych na terenie sześciu krajów. Badania realizowano w okresie od września 2013 do kwietnia 2014 roku. Przeprowadzono je drogą internetową, wykorzystując kwestionariusz ankiety przygotowany w wersji elektronicznej, zamieszczony na stronie internetowej www.ankietka.pl. Próbując nawiązać kontakt z potencjalnymi respondentami korzystano z forów akademickich działających przy poszczególnych uczelniach, jak również z portalu Facebook, poszukując grup studenckich właściwych dla uczelni uczestniczących w programie. Kwestionariusz ankiety został również opublikowany na stronie internetowej programu Erasmus Mundus WEBB wraz z prośbą administratorów strony o jego wypełnienie. Ankietę opublikowały również Biura Współpracy z Zagranicą Uniwersytetu Khazar w Baku.

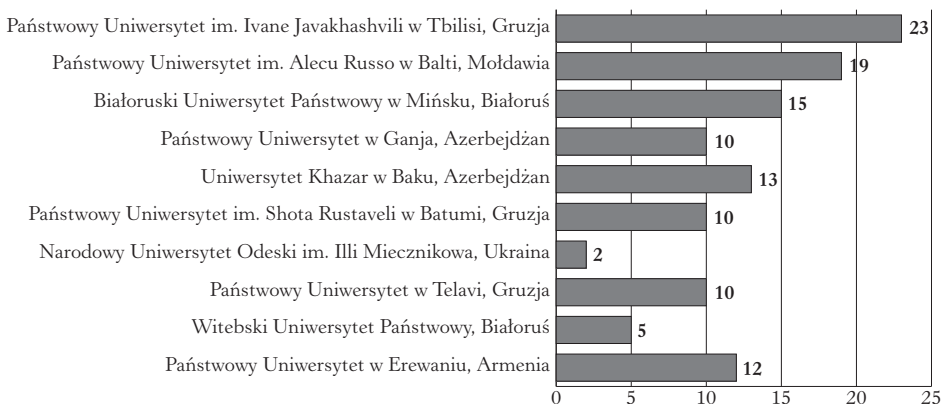
Kwestionariusz ankiety został przygotowany w trzech wersjach językowych: polskiej, angielskiej i rosyjskiej. Składał się z sześciu pytań oraz metryczki. Celem było uzyskanie informacji dotyczącej zakresu wiedzy respondentów na temat programu Erasmus Mundus WEBB oraz źródeł tej wiedzy. Ankieta miała również pokazać zakres zainteresowania badanych uczestnictwem w programie, uwidaczniając jednocześnie najbardziej popularne kierunki wyjazdów w ramach wymiany edukacyjnej.

Dokonując doboru próby badawczej przede wszystkim rozpoznano uczelnie, które brały udział w programie Erasmus Mundus WEBB, a następnie podejmowano próby dotarcia do studentów tych uczelni, wykorzystując drogę internetową. Dobór próby badawczej miał charakter przypadkowy. Taki sposób doboru, choć daje ograniczone możliwości wnioskowania z danej próby na całą populację, to jednak w tym przypadku (biorąc pod uwagę ograniczenia techniczne i finansowe) był jedynym wykonalnym i dał możliwość zebrania w miarę dużego materiału.

Materiał badań stanowiło 119 studentów pobierających naukę w uczelniach biorących udział w programie Erasmus Mundus WEBB z krajów Partnerstwa Wschodniego. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby uczące się w Państwowym Uniwersytecie im. Ivane Javakishvili w Tbilisi w Gruzji. Najmniej liczną grupę stanowili studenci z Narodowego Uniwersytetu Odeskiego im. Ilii Miecznikowa na Ukrainie (rys. 1).

Realizując badania ankietowe podjęto próbę ustalenia, jaki jest zakres wiedzy studentów na temat programu Erasmus Mundus WEBB. Dokonana analiza pokazała, że w badanej grupie dominowały osoby, które wiedziały o istnieniu takiej inicjatywy. Niemal 11% respondentów uczestniczyło w programie Erasmus Mundus WEBB i tym samym miało stosowną wiedzę. Ponad 31% respondentów słyszało o tej inicjatywie i zadeklarowało

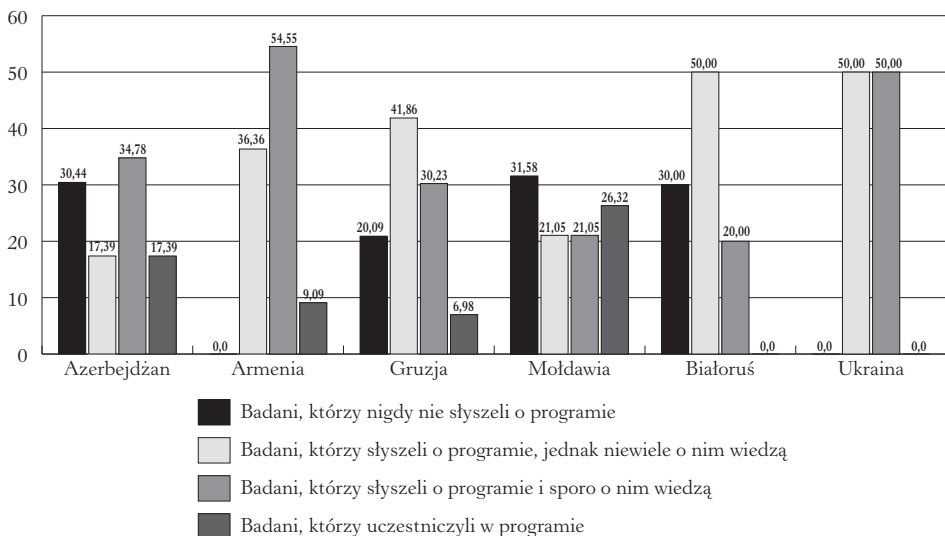
Rysunek 1. Struktura badanych według uczelni (w osobach)

Źródło: badania własne.

wało, że sporo o niej wie. Nieco więcej badanych, bo ponad 34% również wiedziało, że taki program jest realizowany, jednak ich wiedza na ten temat była niewielka. Niemal 24% ankietowanych (a zatem prawie co czwarty z nich) nigdy nie słyszał o tej inicjatywie. Analizując wypowiedzi badanych reprezentujących uczelnie zlokalizowane na terenie poszczególnych krajów stwierdzono, że najlepiej poinformowani o programie byli studenci z Armenii, najgorzej natomiast studenci z Białorusi i Gruzji (rys. 2).

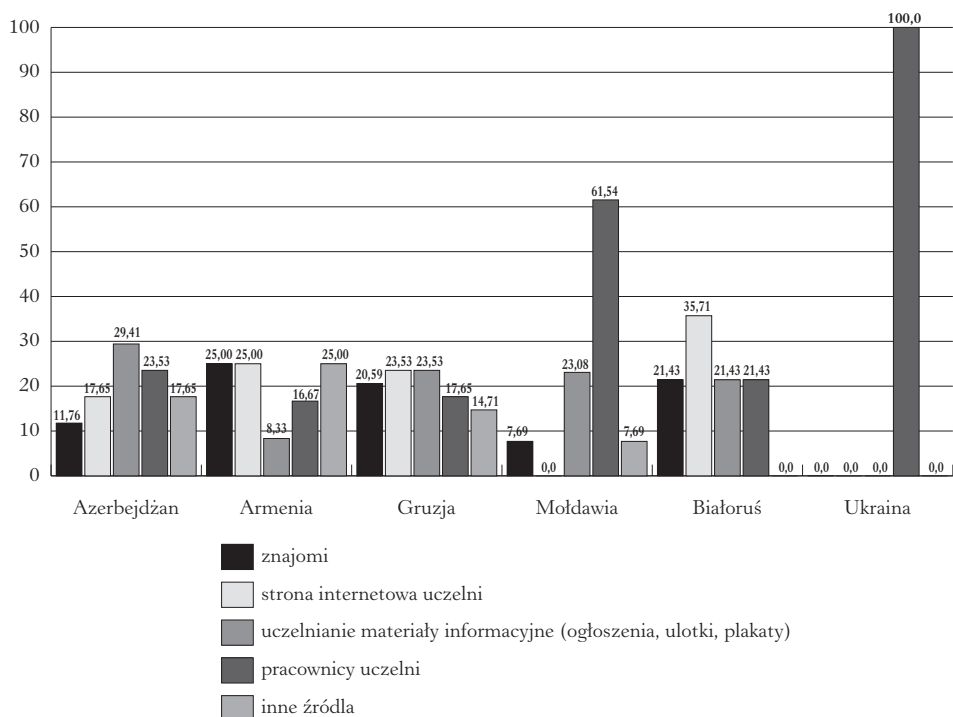
Rysunek 2. Wiedza badanych o programie Erasmus Mundus WEBB (dane w %)

Źródło: badania własne.

Badani dowiadywali się o wymianie studenckiej z różnych źródeł. Niemal co trzeci z nich pozyskiwał takie informacje od pracowników uczelni, a co czwarty ze strony internetowej. Ankietowani wskazywali również na uczelniane ogłoszenia jako źródła wiedzy o programie (20%) oraz na swoich znajomych, którzy przekazywali im stosowne informacje (19% respondentów). Analizując wypowiedzi badanych reprezentujących poszczególne kraje Partnerstwa Wschodniego należy stwierdzić, że studenci z Azerbejdżanu, Armenii, Gruzji i Białorusi korzystali z różnych źródeł informacji. W przypadku respondentów z Mołdawii największe znaczenie miała wiedza pozyskana od pracowników uczelni, jednocześnie żaden z badanych mołdawskich studentów nie wskazał na stronę internetową jako źródło informacyjne. Studenci z Ukrainy pozyskiwali informacje od pracowników szkoły, w tym przypadku jednak trudno podany wynik traktować jako podstawę do szerszego wnioskowania, bowiem w badaniu uczestniczyło jedynie dwóch studentów (rys. 3).

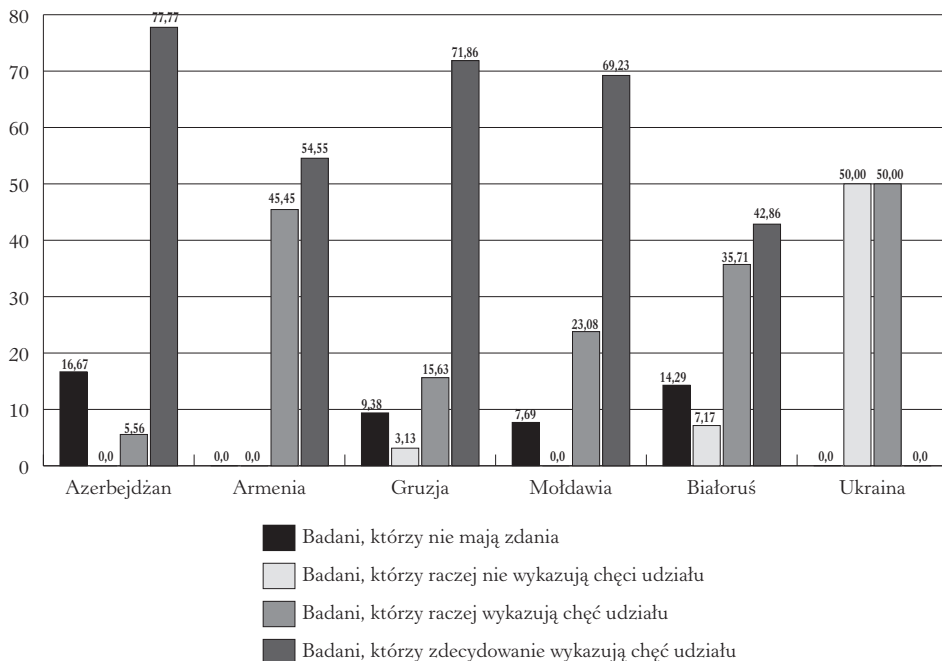
Rysunek 3. Źródła z jakich badani czerpali informacje o programie Erasmus Mundus WEBB (dane w %; istniała możliwość wielokrotnego wyboru)

Źródło: badania własne.

Analizy pokazały, że zainteresowanie studentów z krajów wschodnich programem Erasmus Mundus WEBB jest bardzo duże. Niemal 85% wszystkich badanych zadeklarowało chęć wzięcia udziału w tej inicjatywie, przy czym 64% było już zdecydowanych, a 21% raczej chętnych. Jedyne 3% respondentów wskazało na małe zainteresowanie programem (raczej brak chęci udziału), a nikt z badanych nie był zdecydowanie negatywnie nastawiony do proponowanej wymiany. Co dziesiąty z respondentów nie miał na temat wyrobionej opinii. Największe zainteresowanie programem zadeklarowali studenci z Armenii, a najmniejsze badani z Białorusi. Żaden ze studentów nie zadeklarował zdecydowanej niechęci do udziału w programie (rys. 4).

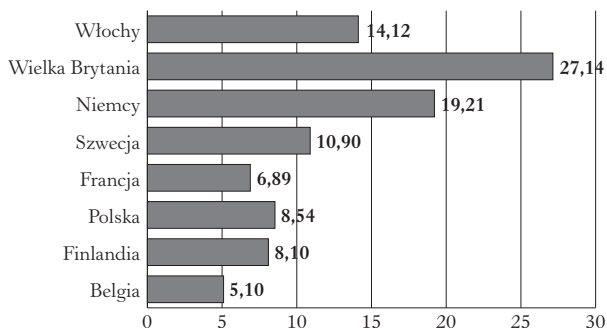
Rysunek 4. Deklarowana przez badanych chęć wzięcia udziału w programie Erasmus Mundus WEBB (dane w %)

Źródło: badania własne.

Znaczna część studentów pobierających naukę na wschodnie zapytanych o kraj, który wybraliby jako docelowe miejsce wymiany akademickiej wskazała na Wielką Brytanię. 18% badanych wybrałoby Niemcy, zaś 15% Włochy. Polska była krajem, który znalazł się na piątym miejscu. Najmniej ankietowanych wybrałoby Francję i Belgię (rys. 5).

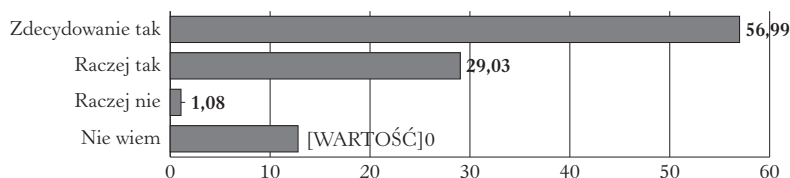
Rysunek 5. Kraje do jakich badani chcieliby wyjechać w ramach wymiany studenckiej (dane w %)

Źródło: badania własne.

Badani z krajów Partnerstwa Wschodniego zapytani o to, czy uczestnictwo w programie Erasmus Mundus WEBB daje studentom możliwość rozwoju w ponad 86% odpowiedzi, że zdecydowanie tak lub raczej tak. Jedynie nieco ponad 1% ankietowanych stwierdziło, że raczej nie, a niemal 13% nie miało w tym zakresie opinii. Żaden ze studentów nie stwierdził, że program zdecydowanie nie daje możliwości rozwoju (rys. 6).

Rysunek 6. Opinie badanych na temat tego, czy program Erasmus Mundus WEBB daje studentom możliwość rozwoju (dane w %)

Źródło: badania własne.

Wnioski

Program Erasmus Mundus WEBB stanowi ważną inicjatywę z punktu widzenia współpracy realizowanej pomiędzy Unią Europejską a sąsiadami ze Wschodu: Armenią, Azerbejdżanem, Gruzją, Ukrainą, Białorusią i Mołdawią. Projekt ten wydaje się mieć duże znaczenie w podnoszeniu jakości kształcenia w uczelniach partnerskich krajów wschodnich oraz pośrednio w kreowaniu rozwoju ekonomicznego tych państw, ich demokratyzacji oraz tworzenia społeczeństwa obywatelskiego.

Studenci z krajów wschodnich podejmując naukę w uczelniach zlokalizowanych na terenie Unii Europejskiej mają szansę zdobyć wiedzę i doświadczenia, które mogą dać im szersze spojrzenie na zagadnienia mieszczące się w obrębie ich zainteresowań (spojrzenie z perspektywy Europejczyka), mogą też w przyszłości pomóc im zdobyć lepszą pracę. Mając możliwość sprawdzenia siebie w środowisku międzynarodowym, studenci uczestniczący w wymianie podwyższają swoje szanse na podjęcie zatrudnienia poza granicami swojego kraju. Procesy globalizacyjne i integracyjne zachodzące we współczesnym świecie dają obywatelom poszczególnych krajów coraz więcej możliwości podejmowania zatrudnienia poza własną ojczyzną. Otwieranie się rynków pracy ma szczególne znaczenie dla młodych ludzi, wśród których w wielu krajach obserwuje się wysoki poziom bezrobocia.

Kadra akademicka uczelni ze Wschodu korzystając z programu ma możliwość poznawania europejskich wzorców kształcenia, przenoszenia ich na swój rodzimy grunt i tym samym podnoszenia jakości realizowanych działań edukacyjnych. Unia Europejska w swojej polityce zmierza do wspierania reformowania w krajach wschodnich systemów szkolnictwa wyższego i upodabniania ich do struktury przyjętej w krajach unijnych. Wymiana pracowników uczelni w dużym stopniu może przyczynić się do inspirowania takich działań.

Studenci z terenów wschodnich pobierający naukę w Unii Europejskiej przywożą do swoich krajów nową wiedzę i doświadczenia ważne z punktu widzenia rozwoju ekonomicznego tych państw. Kadra uczelnicza dokonując wymiany na płaszczyźnie naukowo-dydaktycznej również przyczynia się do podnoszenia potencjału gospodarczego miejsc, do których wraca. Dodatkowo wszystkie te działania otwierają państwa wschodnie na zachodni kapitał inwestycyjny, co jest szczególnie ważne z perspektywy ich dążenia do szybszego rozwoju gospodarczego. Migracje realizowane na płaszczyźnie edukacyjnej przekładają się dodatkowo na liberalizację przepisów wizowych, która również ułatwia nawiązywanie stosunków gospodarczych, a zwłaszcza handlowych.

W niniejszym opracowaniu podjęto próbę przybliżenia programu Erasmus Mundus WEBB, dokonując też oceny stopnia rozpowszechnienia informacji o programie wśród studentów z krajów wschodnich oraz pokazując stopień zainteresowania badanych tą inicjatywą.

Badania pokazały, że studenci z krajów Partnerstwa Wschodniego są w większości poinformowani o istnieniu programu wymiany akademickiej Erasmus Mundus, jednak ich wiedza o tej inicjatywie jest niewielka. Największy zakres wiedzy o badanym programie zadeklarowali studenci

z Armenii, najmniejszy zaś z Białorusi i Gruzji. Źródła, z jakich ankietowani studenci czerpali informacje były najczęściej różnorodne i właściwe dla zwykle podejmowanych przy tego typu inicjatywach formach promocji.

Objęci badaniami studenci wykazali dość duże zainteresowanie udziałem w programie wymiany akademickiej Erasmus Mundus WEBB, przy czym znów największe zainteresowanie wykazali studenci z Armenii, najmniejsze zaś z Białorusi. Oczekiwali oni przede wszystkim szans na wyjazd do jednego z krajów wyżej rozwiniętych gospodarczo, licząc być może na możliwość znalezienia tam zatrudnienia. Wyniki badań pokazały też wyraźnie większe zainteresowanie krajem anglojęzycznym, jako ewentualnym miejscem wymiany akademickiej. Wydaje się, że taki stan rzeczy może wiązać się z oczekiwaniami studentów ze Wschodu, którzy być może liczą na możliwość nauki języka angielskiego uznawanego współcześnie za język międzynarodowy.

Studenci z krajów wschodnich wysoko ocenili znaczenie programu wymiany akademickiej Erasmus Mundus. Zdecydowana większość z nich uznała, że program ten daje studentom możliwość rozwoju.

Badania uwidoczniły braki w systemie rozpowszechniania informacji o programie Erasmus Mundus WEBB. Wydaje się, że zlikwidowanie tych niedociągnięć byłoby możliwe poprzez zwiększenie udziału poszczególnych uczelni w procesie informowania studentów nie tylko o istnieniu takich przedsięwzięć, ale również o ich formach, celach i możliwych korzyściach. Wschodnie uczelnie partnerskie powinny lepiej wykorzystać uczelniane strony internetowe oraz jeszcze bardziej zaangażować kadrę akademicką w promowanie inicjatywy. Wykazane w badaniach duże zainteresowanie studentów programem wymiany sugerowałoby, że mieli oni motyw do poszukiwania na ten temat bliższych informacji. Ustalony w toku procesu badawczego brak wiedzy o przedsięwzięciu wskazuje na brak możliwości jej pozyskania.

Duże korzyści jakie wydaje się przynosić młodym ludziom z krajów Partnerstwa Wschodniego wymiana edukacyjna skłaniają do podejmowania szerszych działań promujących tego typu przedsięwzięcia. Zasadne także wydaje się prowadzenie szerszych badań służących identyfikowaniu odbioru takich inicjatyw za wschodnimi granicami Unii Europejskiej. Dla Polski ma to szczególne znaczenie, jako że kraj nasz od początku okresu transformacji ustrojowej dążył do zbudowania dobrych stosunków z sąsiadami ze Wschodu. Polska biorąc udział w kształtowaniu polityki prowschodniej UE wykorzystywała w dużym stopniu własne doświadczenia z okresu transformacji politycznej i gospodarczej. Demokratyzacja naszego kraju, zmiana ustroju politycznego, budowanie gospodarki

rynkowej, czy wreszcie rozwój społeczeństwa obywatelskiego nie byłyby możliwe bez wsparcia z zewnątrz. Taką pomoc próbuje zaoferować krajom wschodnim Unia Europejska.

STRESZCZENIE

W artykule zaprezentowano program Erasmus Mundus WEBB jako inicjatywę edukacyjną Partnerstwa Wschodniego. Podjęto w nim również próbę ustalenia stopnia rozpowszechnienia informacji o programie wśród studentów z krajów wschodnich oraz wyznaczenia zakresu zainteresowania badanych tą inicjatywą. Przy badaniu wykorzystano sondaż diagnostyczny w postaci ankiety internetowej skierowanej do studentów z krajów Partnerstwa Wschodniego. Badania uwidoczniły braki w systemie promowania edukacyjnych działań Unii Europejskiej realizowanych w ramach Partnerstwa Wschodniego, pokazując jednocześnie duże zainteresowanie studentów ze Wschodu wymianą akademicką.

Katarzyna Skiert

EASTERN PARTNERSHIP, POLITICS IN EDUCATION, ERASMUS MUNDUS PROGRAMME, ACADEMIC EXCHANGE

The article presents the Erasmus Mundus WEBB programme as a learning initiative of Eastern Partnership. It also makes an attempt to determine the prevalence of information about the programme among students from eastern countries and define the scope of interest of the respondents in this initiative. When examining the diagnostic survey was used in the form of an online survey addressed to students from the Eastern Partnership countries.

The introduction presents the European Union's policy towards its partners in the East, also brings closer the objective of this work and presents the research questions. In the second part of the article the educational programme of the Eastern Partnership was described – Erasmus Mundus WEBB. The third part presents the methodology used in the work, and analyzes the results of own research.

The study highlights the deficiencies in the system of promoting the educational activities of the European Union, at the same time showing great interest of students from East in academic exchange.

KEY WORDS: *Eastern Partnership, politics in education, Erasmus Mundus programme, academic exchange*

Bibliografia

- Henderson T.L., *The implementation of the Erasmus Mundus programme*, University of Tampere 2006.
- Kapuśniak T., *Wymiar Wschodni Europejskiej Polityki Sąsiedztwa Unii Europejskiej. Inkluzja bez członkostwa?*, Warszawa 2010.
- Makarychev A., Deviatkov A., *Eastern Partnership: Still a missing link in EU strategy?*, „CEPS Commentary”, 13.01.2012.
- Piskorska B., *Wymiar wschodni polityki Unii Europejskiej*, Toruń 2008.
- Sadecka A., *The Erasmus Mundus programme as a vehicle for development*, „Baltic Region” 2011, nr 3.
- Thieme J.K., *Szkolnictwo wyższe. Wyzwania XXI wieku*, Warszawa 2009.